

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između EU i Bosne i Hercegovine

PRVI PODODBOR ZA PRAVDU, SLOBODU I SIGURNOST

Sarajevo, 1-2. decembar, 2016. godine

PREPORUKE I OPERATIVNI ZAKLJUČCI

Evropske komisije

Rad pravosuđa

Strateški okvir

- Pozivaju se vlasti u BiH da usvoje **Akcioni plan** za cjelodržavnu Strategiju za reformu sektora pravde (SRSP) za period 2014-2018. godina, te se očekuje da do februara 2017. godine održe drugu **Ministarsku konferenciju za nadzor nad provođenjem SRSP-a** sa ciljem usvajanja Poslovnika o radu Ministarske konferencije. Vlasti u BiH se pozivaju da navedu koje aktivnosti iz Akcionog plana uz SRSP zahtijevaju budžetska izdvajanja kao i one koje nisu vezane za budžet.
- Do donošenja Akcionog plana, vlasti u BiH treba da nastave sa provođenjem mjera u oblastima integriteta, profesionalizma, odgovornosti i efikasnosti pravosudnog sistema u skladu sa odgovarajućim smjernicama Visokog sudskog i tužilačkog vijeća (VSTV).
- Vlasti u BiH se pozivaju da nastave s pripremnim aktivnostima, koje su pokrenute unutar VSTV-a, na izradi **nacrta Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću**. Ministarstvo pravde BiH će objediniti takve prednacrt s ciljem pokretanja rasprave u okviru Strukturiranog dijaloga EU-BiH o pravosuđu u prvoj polovini 2017. godine. U procesu izrade je potrebno uzeti u obzir relevantne preporuke iz Izvještaja Evropske komisije o BiH za 2016. godinu i mišljenje Venecijanske komisije iz marta 2014. godine o verziji nacrta Zakona o VSTV-u iz 2014. godine.
- VSTV, te po potrebi i drugi organi vlasti, se pozivaju da na odgovarajući način postupe sa preporukama **Ekspertske analize (Peer Review) o Poslovniku VSTV-a** (posebno u pogledu transparentnosti sjednica VSTV-a, jačanja postupka glasanja, te izuzeća i premještanja sudija i tužilaca). Sastanak sa Evropskom komisijom povodom razmatranja ovog pitanja će se održati u martu 2017. godine.

Nezavisnost, nepristrasnost i profesionalizam

- Od vlasti u BiH se traži da poduzmu korake u pravcu kompletiranja pravnog okvira u skladu s evropskim standardima o nezavisnosti pravosuđa, posebno kroz iznalaženje mehanizama za osiguranje dovoljne zaštite od nezakonitih pritisaka na nezavisnost i nepristrasnost sudija i tužilaca.
- Vlasti u BiH i VSTV se pozivaju da postupe u skladu sa preporukama **Ekspertske analize o postupcima i kriterijima za imenovanje sudija i tužilaca**, kako bi

osigurali da postupak imenovanja i upravljanja karijerama sudija i tužilaca bude još transparentniji, efikasniji i profesionalniji, i to razdvajanjem postupka za prvi ulazak u pravosuđe od postupka za premještaj i napredovanje nosilaca pravosudnih funkcija. Sastanak sa Evropskom komisijom povodom razmatranja ovog pitanja će se održati u martu 2017. godine.

- **Ekspertska analiza postupka ocjene rada sudija i tužilaca** bi se trebala izvršiti u prvoj polovini 2017. godine.

Odgovornost

- Vlasti u BiH i VSTV se pozivaju da postupe po preporukama **Ekspertske analize o disciplinskim postupcima** u pravosuđu, posebno s ciljem povećanja djelotvornosti i kredibiliteta disciplinskog sistema, te radi provođenja daljih mjera na unapređenju odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija. Sastanak sa Evropskom komisijom povodom razmatranja ovog pitanja će se održati u martu 2017. godine.
- Vlasti u BiH i VSTV se pozivaju da unaprijede zakonodavni i regulatorni okvir po pitanju **imovinskih kartona sudija i tužilaca** sa ciljem uspostave mehanizma kontrole i nadzora. U tom smislu se planira Ekspertska analiza u prvoj polovini 2017. godine.
- Od nadležnih pravosudnih institucija se očekuje primjena **smjernica o integritetu i sukobu interesa** u pravosuđu, koje je VSTV usvojio u julu 2016. godine.

Efikasnost i djelotvornost

- Od vlasti u BiH se traži da poduzmu dalje mjere na smanjenju broja neriješenih predmeta u sudovima u cijeloj zemlji, vodeći posebno računa o predmetima neplaćenih komunalnih računa i predmetima male vrijednosti, prvenstveno putem reforme sistema izvršenja sudskih odluka, posebno u Federaciji BiH, uključujući i primjenu obuhvatnijih zakonodavnih i institucionalnih mjera. Tom reformom se može, po uzoru na izmijenjeni Zakon o izvršnom postupku u Republici Srpskoj, neplaćenim računima za komunalne usluge dati status vjerodostojne isprave, ili angažovati privatne agencije za uručenje sudskih naloga.
- Poseban radni sto uz učešće relevantnih subjekata, uključujući komunalna preduzeća i nadležnih vlada će biti organizovan u prvoj polovini 2017. godine kako bi se osmislio konkretan akcioni plan za smanjenje broja neriješenih komunalnih predmeta i postepeno uklonila ova vrsta predmeta iz sudova. Eksperti država članica EU će takođe biti pozvani da prate napredak i pomognu u iznalaženju rješenja u skladu sa najboljim praksama EU.

Kvalitet rada pravosuđa

- Vlasti u BiH se pozivaju da unaprijede **programe višegodišnje obuke** za sudije i tužioce, kao i nezavisni sistem praćenja i ocjenjivanja.
- Vlasti u BiH se pozivaju da unaprijede sistem **početne obuke** za novoimenovane sudije i tužioce. **Ekspertska analiza aktivnosti edukacije** koju provode centri za edukaciju sudija i tužilaca bi se trebala provesti u prvoj polovini 2017. godine.

- Vlasti u BiH se pozivaju da na odgovarajući način postupe sa preporukama IPA projekta za „Jačanje kapaciteta za reformu pravosuđa“ (koji je završio u junu 2016.godine), te osiguraju blagovremenu procjenu potreba za nastavak pomoći u ovom domenu.
- Od vlasti u BiH se traži da osiguraju **pristup odabranim sudskim odlukama** gdje to još nije slučaj i inače unaprijede pristup, koji je još uvijek ograničen na zainteresovane strane i uz plaćanje naknade.
- Vlasti u BiH, konkretno nadležne institucije korisnice, se pozivaju da na najbolji način iskoriste predstojeći IPA projekat podrške o upućivanju predmeta **na mirenje (medijaciju) pri sudu** odabranim pilot sudovima (kao nastavak prethodnog IPA projekta procjene korištenja alternativnog načina rješavanja sporova u BiH).
- Vlasti u BiH treba da razviju zakonodavni okvir koji će omogućiti zaštitu **prava na presudu u razumnom roku**.

Pravosudna saradnja u građanskim i krivičnim stvarima

- Vlasti u BiH se pozivaju da poduzmu potrebne korake i osiguraju zaštitu ličnih podataka u pravosuđu s ciljem potpisivanja ugovora o saradnji s **Eurojust-om** u najkraćem mogućem roku.
- Vlasti u BiH treba da izrade plan za izmjenu **zakonodavstva o međunarodnoj pravnoj pomoći i sporazuma o bilateralnoj regionalnoj saradnji** radi uvođenja direktne saradnje među sudovima i unapređenja tekuće pravosudne saradnje u krivičnim stvarima sa državama članicama Evropske unije.
- Vlasti u BiH treba da nastave raditi na pristupanju **međunarodnim instrumentima** u području pravosudne saradnje, kao što je Haška konvencija od 19.10.1996. godine o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju, izvršenju i saradnji po pitanju roditeljske odgovornosti i mjera za zaštitu djece i Protokol od 23.11.2007. godine o mjerodavnom pravu za obaveze izdržavanja.
- Vlasti u BiH se pozivaju da osiguraju **obuku za sudije i tužioce o instrumentima Vijeća Evrope** u području pravosudne saradnje, posebno o Konvenciji o međusobnoj pomoći (1959) i njena dva protokola, Konvenciji o izručenju (1957) i njena četiri protokola i Konvenciji o transferu osuđenih osoba (1983) i njenim Dodatnim protokolom.

Provođenje Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina

- Vlasti u BiH se pozivaju da dostave **revidiranu procjenu kapaciteta pravosuđa na državnom nivou** za procesuiranje preostalih, najsloženijih predmeta ratnih zločina, kao i kapaciteta na drugim nivoima nadležnosti za procesuiranje manje složenih predmeta u razumnom roku.
- Od vlasti u BiH se traži da uspostave radnu grupu sa zadatkom da izradi nacrt i predloži odgovarajuće **izmjene Strategije**, uključujući i one koje će ojačati ulogu **Nadzornog tijela** za djelotvorno praćenje provođenja Strategije. Očekuje se da radna grupa dostavi nacrt izmjena i dopuna Vijeću ministara BiH do marta 2017. godine radi sveobuhvatne revizije Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina.

- Evropska komisija će razmotriti napredak po ovom pitanju u kontekstu ministarskog sastanka u okviru **Strukturiranog dijaloga EU-BiH o pravosuđu** početkom 2017. godine

Sprečavanje pranja novca

Od vlasti u BiH se očekuje da:

- hitno poduzmu korake u cilju provođenja preporuka iz **akcionog plana Udarne grupe za sprečavanje pranja novca (FATF)**, a posebno onih koje se odnose na registraciju i finansijsko izvještavanje nevladinog sektora i zakonodavstvo koje se odnosi na investicijske fondove i osiguranje; da poduzmu sve potrebne korake kako bi se ispunili rokovi iz akcionog plana FATF; da osigura koordinacija među svim nadležnim nivoima; da uskladi Krivični zakon Republike Srpske u pogledu krivičnih djela pranja novca i finansiranja terorizma sa neprovedenom preporukom FATF-a;
- učine operativnim imenovane **nadzorne organe** za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma;
- iskoriste ekspertsku pomoć **IPA Twinning projekta** za borbu protiv pranja novca koji počinje početkom 2017. godine.

Politika za borbu protiv korupcije

Vlasti u BiH treba da:

- usvoje usklađene **dokumente u oblasti borbe protiv korupcije** tamo gdje takvi planovi ne postoje (Brčko distrikt BiH, Zeničko-dobojski, Hercegovačko-neretvanski i Zapadno-hercegovački kantoni) i osiguraju njihovo djelotvorno provođenje i ocjenu u skladu s odgovarajućim strateškim okvirom na svim nivoima;
- uspostave **tijela za prevenciju korupcije**, na svim nivoima vlasti gdje takva tijela još uvijek ne postoje, (Zapadno-hercegovački kanton) uz odgovarajuće kanale koordinacije radi sprečavanja i borbe protiv korupcije.
- **razmjenjuju informacije među tijelima za prevenciju korupcije**, posebno da obavještavaju Agenciju za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije o provedbi strateških dokumenata kako bi se poboljšalo koordinirano izvještavanje o sprečavanju korupcije;
- osiguraju odgovarajući zakonodavni i institucionalni okvir u cilju ispunjenja preostalih **preporuka GRECO-a**, posebno onih koje se odnose na finansiranje političkih stranaka i sukoba interesa, te obavijeste Evropsku komisiju o tome u pisanom obliku;
- kompletiraju zakonodavni okvir **o zaštiti prijavitelja korupcije (zviždača)** na svim nivoima vlasti;
- izmijene zakone radi uspostave djelotvornog mehanizma za provjeru tačnosti **imovinskih kartona** na svim nivoima;
- razviju pouzdanu, koordiniranu metodologiju **mjerenja rezultata** u istragama, procesuiranju i rješavanju predmeta korupcije na svim nivoima vlasti;

- poduzmu korake kako bi se osigurala potpuna spremnost tijela zaduženih za provođenje zakona i krivično gonjenje, uključujući i putem dodatne **stručne obuke**, za djelotvorno i nepristrasno istraživanje navoda o korupciji;
- **Ekspertska analiza o borbi protiv korupcije** na svim nivoima vlasti u BiH bi se trebala provesti u toku 2017. godine.

Borba protiv organizovanog kriminala i reforma policije

Vlasti u BiH treba da:

- uspostave **djelotvoran mehanizam praćenja provedbe strategije za borbu protiv organizovanog kriminala**;
- uspostave djelotvoran **mehanizam nadzora nad provođenjem velikog broja akcionih planova**, koje provode razne agencije za provođenje zakona u BiH;
- ojačaju okvir za **međuinstitucionalnu saradnju** među organima za provođenje zakona kako bi se **omogućilo osnivanje specijalizovanih zajedničkih istražnih timova sastavljenih od predstavnika više agencija**;
- uvedu strukturalne promjene potrebne za **unapređenje praktične saradnje između tužilaštava i policije**, posebno u pogledu **zajedničkog pristupa bazama podataka**;
- propišu minimalne standarde za **oduzimanje imovine** kroz zakonodavstvo u cijeloj državi;
- regulišu **upravljanje oduzetom imovinom** na državnom nivou;
- razviju sveobuhvatan, opšti strateški okvir za rješavanje pitanja **kibernetičkog kriminala** i prijetnji po kibernetičku sigurnost;
- uvedu **tim za brzi odgovor na računarske incidente** na državnom nivou i u Federaciji BiH, te isti unaprijede u Republici Srpskoj;
- intenziviraju primjenu **Protokola uz Konvenciju Vijeća Evrope o kibernetičkom kriminalu**;
- usklade pravni okvir koji tretira **trgovinu ljudima** sa pravom Evropske unije, prije svega donošenjem odgovarajućih izmjena i dopuna Krivičnog zakona FBiH;
- dovrše aktivnosti iz strategije za **kontrolu malog oružja i lakog naoružanja**;
- izvrše ocjenu novog zakonodavstva prema **zajedničkim minimalnim standardima za posjedovanje i nošenje oružja od strane civila**;
- provedu **Akcionu plan protiv nezakonite trgovine vatrenim oružjem** između EU i jugoistočne Evrope (za period 2015-2019).

Saradnja u oblasti droga

- Vlasti u BiH treba da usvoje **državnu strategiju i akcioni plan** za suzbijanje droga.

Borba protiv terorizma

Vlasti u BiH treba da:

- ojačaju kapacitete **udarne grupe za borbu protiv terorizma**, uzimajući u obzir da njena operativna komponenta još uvijek čeka na propis o svom finansiranju i potvrdu formalnog statusa svojih članova;
- poduzimaju dalje mjere povodom **zaključaka Vijeća EU** o integrativnom i komplementarnom pristupu borbi protiv terorizma i nasilnog ekstremizma na zapadnom Balkanu i u vezi sa integrativnim akcionim planom Inicijative EU-zapadni Balkan za borbu protiv terorizma 2015-2017;
- zadrže fokus na **prevenciji i onemogućavanju kretanja stranih terorističkih boraca** prema područjima sukoba, kao što su Irak i Sirija;
- razvijaju programe **deradikalizacije i sprečavanja radikalizacije**;
- Pojačaju napore na različitim nivoima vlasti u pogledu:
 - **sprečavanja širenja nasilnih ekstremističkih ideologija i ideja** (posebno u kazneno-popravnim zavodima i javnim školama),
 - **prevencije recidivizma** među osobama osuđenim za djela terorizma, i
 - **pružanju pomoći za ponovnu socijalizaciju i reintegraciju** stranih terorističkih boraca i drugih osoba osuđenih za djela terorizma;
- uvedu programe za pružanje podrške (psihološke, vezane za reintegraciju, ekonomske) za **članove porodica stranih terorističkih boraca**;
- Ratifikuju i primjenjuju **Dodatni protokol uz Konvenciju Vijeća Evrope o sprečavanju terorizma**.

Azil i migracija

Vlasti u BiH treba da:

- povećaju **kapacitete vlasti u BiH za odgovor** u slučaju iznenadnog masovnog priliva migranata u BiH;
- intenziviraju **međunarodnu odnosno regionalnu saradnju** u oblasti upravljanja migracijama;
- dodatno napreduju na statusu sveobuhvatne **politike stambenog zbrinjavanja** koja sadrži odredbe o socijalnom uključivanju interno raseljenih osoba i povratnika;
- jačaju postojeće mehanizme za prikupljanje, razmjenu i analizu **podataka o migracijama**.

Upravljanje granicom i vizna politika, uključujući praćenje situacije nakon liberalizacije viznog režima

Vlasti u BiH treba da jačaju **saradnju sa susjednim zemljama** u pogledu upravljanja granicom.

Osnovna prava

Vlasti u BiH treba da:

- dovrše i usvoje cjelodržavnu **strategiju u oblasti ljudskih prava** sa pratećim akcionim planom;
- usvoje revidirani akcioni plan za provođenje presude **Sejdić-Finci i s njom povezanih presuda** u predmetima Zornić, Slaku i Pilav;
- provedu aktivnosti predviđene revidiranim akcionim planom, te redovno obavještavaju Komisiju o njegovom provođenju;
- poduzmu korake da se **otklone pojave diskriminacije u školama**, kao što su "dvije škole pod jednim krovom", radi provođenja presude Vrhovnog suda FBiH iz 2014. godine u vezi sa tim pitanjem;
- usvoje doručeni **Zakon o ombudsmenu** u skladu s najboljim međunarodnim i standardima EU, uključujući i Pariška načela, a posebno radi rješavanja problema kao što su strukturalna finansijska nezavisnost institucije ombudsmena, formalnija procedura imenovanja, veći angažman civilnog društva i proširenje njegovog mandata na nacionalni preventivni mehanizam;
- povećaju trenutni budžet i broj uposlenih u **Instituciji ombudsmena**;
- izrade i usvoje strategiju za suzbijanje **diskriminacije** uz prateći akcioni plan;
- provedu **Zakon o zabrani diskriminacije**; poduzmu potrebne korake za afirmisanje Zakona i antidiskriminatornih praksi putem kampanja za podizanje svijesti među širom javnosti, kao i ciljnim grupama, te osmisle obuke za pravnu struku;
- izrade smjernice o **informisanju građana BiH** o njihovim pravima i mogućnostima rješavanja slučajeva diskriminacije pred Institucijom ombudsmena i nadležnim sudovima;
- uspostave adekvatne i pouzdane mehanizme za **prikupljanje statističkih podataka** i osiguranja njihovog efikasnog korištenja za izradu širih analiza i procjene diskriminatornih pojava;
- osiguraju adekvatno praćenje i provođenje istrage za zločine iz mržnje usmjerene protiv **LGBTI** zajednice;
- pojednostave postupak **zakonske promjene spola**;
- revidiraju akcioni planovi za zapošljavanje, stambeno zbrinjavanje i zdravstvenu zaštitu **Roma** u skladu sa operativnim zaključcima Seminara o položaju Roma održanog 2015. godine, te dovrše proces upisa u matične knjige za one kojima prijeti gubitak državljanstva; nastave sa provođenjem akcionih planova za Rome i krenu sa konkretnijom provedbom Operativnih zaključaka seminara o položaju Roma održanog 2015. godine;
- osiguraju budžetska sredstva za provođenje akcionog plana za brigu o **djeci** za period 2015-2018. godina; afirmišu upotrebu udomljavanja i alternativnih rješenja;
- promovišu prava **osoba s invaliditetom** na učinkovit i pravedan način;
- nastave sa provođenjem **Gender akcionog plana** i osiguraju adekvatna sredstva;

- osiguraju usklađen, dosljedan, nediskriminatoran, učinkovit sistem **besplatne pravne pomoći** u cijeloj zemlji na temelju minimalnih zajedničkih standarda, i to kroz usvajanje preostalih zakona o besplatnoj pravnoj pomoći na relevantnim nivoima vlasti, osiguravajući pri tome adekvatnu primjenu svih ranije usvojenih zakona o besplatnoj pravnoj pomoći.

Finansijska pomoć i koordinacija donatora u oblasti Pravosuđa i unutrašnjih poslova

Vlasti u BiH treba da:

- svaki put prilikom traženja nove IPA pomoći, dostave informacije o **budžetskim planovima** BiH za sektor pravosuđa i unutrašnjih poslova, kako bi se osigurala dodana vrijednost pomoći EU, koja ne bi trebala zamijeniti nego upotpuniti finansiranje iz domaćih izvora;
- u okviru tekućih priprema za moguću budžetsku podršku po sektorima u Bosni i Hercegovini kroz IPA-u, vode računa o tome da je postojanje cjelodržavnih strategija u određenim sektorima jedan od preduslova za dobijanje sektorske budžetske podrške iz IPA-e, te da te strategije odnosno njihovi akcioni planovi trebaju obuhvatiti procjenu troškova predviđenih aktivnosti.